

Lukumummien ja -vaarien perehdytys

Yhdessä lukemaan!

Lukumummien ja -vaarien perehdytys



MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITTO



Perehdytyksen sisältö

- Lukumummien ja -vaarien ydintehtävä ja toiminnan hyödyt eri osapuolille
- Niilo Mäki Instituutin ja MLL:n esittely
- Vapaaehtoistoiminta
- Epäsujuva ja sujuva lukeminen
- Toiminta käytännössä
- Lukutuokioiden kulku ja lukutavat

Lukumummit ja -vaarit innostavat lapsia lukemisen pariin

- Mummit ja vaarit lukevat kouluissa koulupäivän aikana lasten kanssa kahdestaan.
- Lasten lukutaito muuttuu sujuvammaksi, lapset saavat hyviä lukukokemuksia, myönteistä palautetta sekä kontaktin toiseen sukupolveen.

Sukupolvien välinen vuorovaikutus vahvistuu!

Mitä hyötyä toiminnasta on ikäihmisille ja koululle?

- Seniori-ikäiset tutustuvat lasten lukutottumukseen ja nykyajan koulumaailmaan.
- Muiden Lukumummien ja -vaarien joukosta löytyy uusia tuttavuuksia.
- Koulut saavat lisää aikuisia arkeen, jolloin koulut verkottuvat lähiyhteisön kanssa.

Niilo Mäki -instituutti

Niilo Mäki
INSTITUUTTI



- Tutkii oppimisvaikeuksia, jakaa tietoa ja kehittää menetelmiä oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisemiseen ja kuntouttamiseen
- Kehitti Lukumummi ja -vaari -toiminnan yhteistyössä MLL:n Järvi-Suomen piirin kanssa

Mannerheimin Lastensuojeluliitto

- Perustettu 4.10.1920
- Perustajat: Carl Gustaf Emil Mannerheim, Sophie Mannerheim, Arvo Ylppö, Erik Mandelin
- Suojelijat: tasavallan presidentti Sauli Niinistö ja rouva Jenni Haukio
- 548 paikallisyhdistystä, 10 piiriä ja keskusjärjestö.

MLL:n arvot

- Lapsen ja vanhemmuuden arvostus
- Yhdenvertaisuus
- Ilo

MLL:n periaatteet

- Avoimuus
- Ilo
- Kumppanuus
- Osallisuus
- Arjen arvostus

Vapaaehtoistoiminta MLL:ssa

- MLL:n vapaaehtoistoiminta on ennaltaehkäisevää työtä hyvän ja onnellisen lapsuuden puolesta.
- Vapaaehtoistoiminta on palkatonta, omasta halusta lähtevää, osallistujien ehdoin tapahtuvaa toimintaa lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyväksi.
- MLL:n toiminnassa vapaaehtoiset ovat vahvasti mukana (yli 30 000 vapaaehtoista). Tarjolla on monia erilaisia vapaaehtoistyön muotoja.

Vapaaehtoistoiminnan eettiset periaatteet

- Vapaaehtoisena toimit aikuisen roolissa. Työsi ei korvaa ammattityötä – olet mukana vapaaehtoisesti.
- Toimintasi vapaaehtoisena on vuorovaikutuksellista ja merkityksellistä – olet meille ja kohtaamillesi ihmisille tärkeä.
- Toimintasi on suvaitsevaa, tasa-arvoista ja puolueetonta – kaikki kohtaamasi ihmiset ovat samanarvoisia.
- Vapaaehtoisena sinua sitoo vaitiolovelvollisuus, mutta voit ottaa mahdolliset huolet puheeksi MLL:n ammattilaisten kanssa.
- HUOM! Kaikilta Lukumummeina ja -vaareina toimivilta pyydetään suostumus rikostaustan selvittämiseen.

Lukumummien ja -vaarien vertaistapaamiset

- Lukumummi ja -vaari -toimintaan kuuluu tärkeänä osana vertaistapaamiset, joissa pääsette jakamaan kokemuksia.
- Tapaamiset ovat vapaaehtoisia, mutta suositeltuja.
- Sopikaa paikallisesti, kuinka usein ja millä tavoin kokoonnutte.



Kokemuksia

Koulu ja lapset tekevät hyvän mielen, mieliala on useana päivänä lukutuokion jälkeen korkealla.

- Lukumummi

Lukeminen oli niin että se ei sujunut. Nyt kun olen lukenut Lukumummin kanssa, en enää arvaile.

- Oppilas

No mä haluan oppia enemmän ja harjoittelemalla tulee mestariksi. Mä haluan olla hyvä niinku muutkin. Siksi mummin kanssa oli kiva lukee.

- Oppilas

Lukemaan oppiminen Suomessa

- Suomessa lapset oppivat lukemaan tarkasti, mutta osa jää hitaiksi lukijoiksi.
- Jos lukeminen on takkuista, koulunkäynnistä tulee työlästä ja innostus vapaa-ajan lukemiseen usein laskee.
- Lukivaikeutta on noin 5-10% oppilaista – joka koululuokalla on vähintään yksi, jolle lukeminen on haastavaa.
 - Lukemisen haasteet eivät rajoitu vain lukivaikeuteen. Vuoden 2021 PIRLS-tutkimuksessa jopa 16 prosentilla 4.-luokkalaisista oli heikko tai erittäin heikko lukutaito.

**Lukumummien ja –vaarien apu on siis
korvaamatonta!**



Sujuva lukeminen on

- Tarkkaa
- Nopeaa ja automaattista
- Ilmeikästä

Kun lukee sujuvasti, pystyy saamaan selvää tekstistä
ja voi ymmärtää lukemaansa.

Epäsujuva lukeminen

- Epäsujuva lukeminen
 - on hidasta, takertelevaa tai arvailevaa
 - vaikeuttaa luetun ymmärtämistä.
- Lukija käyttää moninkertaisen ajan lukemistehtäviin luokkakavereihinsa verrattuna.
- Lukuaineiden opiskelu ja koko koulunkäynti on työlästä.
- Lukija voi alkaa vältellä lukemistilanteita eikä motivoitu lukemaan koulussa tai vapaa-ajalla.
- Lukemisen vaikeudet voivat aiheuttaa myös itsetunto-ongelmia.

Lukemisen lisääntyminen, palaute ja malli sujuvuuden perustana

Lisääntynyt **lukemismäärä** itsessään, lukemisesta saatu **palaute** ja **malli** tekstien lukemisesta harjaannuttavat sujuvuutta.

Lukutuokioiden aikana lapsi saa

- harjoitusta lukemisesta
- mallin sujuvasta lukemisesta
- välitöntä palautetta
- keskustella luetusta toisen kanssa.

Toiminta käytännössä





Kouluun tutustuminen

- Yhdistyksen tai piirin yhdyshenkilö ottaa ensin kouluun yhteyttä.
- Saat opettajan tiedot ja sovitte tapaamisesta koululla.
- Opettaja esittelee sinulle koulua sekä oman luokkansa (varaudu esittelemään itsesi).
- Sopikaa säännöllisestä lukutuokioajasta (yleensä kerran viikossa) yhdeksi lukukaudeksi kerrallaan.

Ennen lukutuokioiden alkamista

- Opettaja valitsee osallistuvat lapset.
- Opettaja etsii yhdessä lasten kanssa sopivat kirjat.
- Opettaja varaa sopivan rauhallisen tilan (mieluiten aina sama tila käytössä).
- Opettaja tiedottaa oppilaiden vanhempia toiminnasta.

Mitä lukisimme?

Opettaja valitsee lapsen kanssa kirjan.

- Kaunokirjallisuutta tai tietokirjallisuutta
- Ei ta-vu-tet-tu-ja kirjoja tai oppikirjoja
- Sekä lapsella että Lukumummilla/-vaarilla on oma kappale kirjasta käytössä.
- Voit myös itse etsiä sopivia kirjoja lukuhetkiin kirjastosta. Kysy opettajan mielipidettä kirjoihin.

Lukutuokiot alkavat!

- Lukutuokiot ovat kahdenkeskisiä eli Lukumummi/-vaari ja oppilas.
- Lukutuokio kestää n. 20-30 min / oppilas.
- Toiminta on tarkoitettu 2.–6.-luokkalaisille lapsille.
- Ensimmäinen ja viimeinen lukukerta voidaan pitää luokassa, jotta Lukumummi/-vaari tulisi kaikille tutuksi.

Lapsen näkökulman huomioiminen

Kun lapsi aloittaa lukutoiminnassa, hän tutustuu myös uuteen aikuiseen. On tärkeää, että lapsi kokee lukuhetken mukavana, kannustavana ja turvallisena.

Pohtikaa yhdessä:

- Miten luot myönteistä ja rohkaisevaa ilmapiiriä?
- Millä tavoin (esim. ilmein, elein, sanoin, äänensävyin) voit viestiä lapselle ystävällisyyttä ja hyväksyntää sekä kannustat lukemisharjoitteiden parissa?

Lukutuokion sisältö

1. Kysy lapsen kuulumiset. Virittäytykää lukemiseen (mihin kohtaan viime kerralla jäimmekään?).
2. Lukekaa kirjaa eri lukutavoilla.
3. Keskustelkaa luetusta ja anna lapselle tarra kirjanmerkkiin laitettavaksi.



Lukeminen

Ennen lukemista: Katso yhdessä lapsen kanssa kuvat ja otsikot ja pohtikaa, mitä kappaleessa voisi tapahtua.

Lukemisen aikana: Pysähtykää kuvien kohdalla, kappaleen vaihtuessa sekä lopussa hengähtämään ja jutelkaa luetusta. Mitä kuvissa on? Oliko outoja sanoja?

Käytä eri kerroilla eri lukutapoja vuorotellen.

Muistathan kehua lasta lukemisesta
ja keskittymisestä tarinaan!



Lukutavat



Lukutavat: Mallilukeminen

”Minä luen ensin koko sivun ja sinä seuraat sormella minun lukemistani omasta kirjastasi.”

”Sitten on sinun vuorosi lukea sama sivu.”

”Näin luemme vuorotellen tarinaa eteenpäin.”

Miksi näin: Oppilas kuulee ensin, miten tarina menee. Kun hän alkaa itse lukea, sujuvat hankalat sanat muistista. Oppilas ei kuitenkaan muista koko tarinaa, joten hän saa lukuharjoitusta. Oppilas saa myös kokemuksen, että teksti etenee ja hän osaa lukea.

Lukutavat: Vuorolukeminen

”Minä luen ensin lauseen ja sinä seuraat sormella minun lukemistani omasta kirjastasi”

”Sitten sinä luet lauseen ja minä seuraan sinun lukemistasi.”

”Näin luemme vuorotellen tarinaa lause kerrallaan.”

Miksi näin: Oppilas saa kokemuksen, että teksti etenee. Tässä menetelmässä kaikki hankalat sanat eivät kuitenkaan saa harjoitusta, joten kannattaa käyttää tekniikoita monipuolisesti!

Lukutavat: Yhdessä lukeminen

”Luemme yhteen ääneen hitaasti tarinaa eteenpäin. Pidetään pieni tauko aina pisteen kohdalla.”

”Kannattaa seurata sormella lukemista, näin!” (Näytä itse koko ajan lukiessasi mallia.)

”Näin saamme luettua tarinaa yhdessä eteenpäin.”

Miksi näin: Oppilas saa helpotusta hankalien sanojen kohdalla, koska vapaaehtoinen lukee samaan aikaan ääneen. Näin teksti etenee ja oppilas saa kokemuksen, että hän lukee aika nopeastikin.

Vinkkejä lukemiseen

- Virheisiin ei tarvitse kiinnittää lainkaan huomiota. Ainoastaan, jos niitä esiintyy paljon ja ne haittaavat ymmärtämistä, voit lempeästi neuvoa. Jos sanan merkitys muuttuu, voi pyytää lukemaan sanan uudestaan.
- Hankalimmat sanat voi lukea heti suoraan yhdessä.
- Kannustus ja myönteinen ilmapiiri ovat tärkeitä!

Lukukauden päätteeksi

- Anna lapsille lukudiplomit.
- Voit halutessasi sopia opettajan kanssa ajan palaverille, jossa keskustellaan, miten lukeminen on lukukauden aikana mennyt ja jatketaanko toimintaa seuraavan lukukautena.



Muista!

- Sovi opettajan kanssa käytännön asioista (kuinka usein ja mihin aikaan koululla vierailaan, mitä luetaan ja kuinka monta kertaa yhden lapsen kanssa luetaan lukukauden aikana).
- Ilmoita aina suoraan opettajalle, jos sairastut tai joudut muusta syystä olemaan pois!
- Kirjaa lukutuokion tunnit sekä lasten määrä tilastointilomakkeeseen (Aikataulusivu). Lomake palautetaan piirin tai yhdistyksen yhteyshenkilölle puolen vuoden välein eli lukukauden päätteeksi.

Jos haluat lopettaa

- Mikäli haluat lopettaa Lukumummina tai -vaarina toimimisen, ilmoita siitä sekä opettajalle että MLL:n yhdistykselle.
- Voit olla mukana niin kauan kuin haluat. Itseään ei kuitenkaan saa väsyttää vapaaehtoistyössä.
- Elämäntilanteet saattavat muuttua ja joskus tauon pitäminen on paikallaan. Ilmoita tauon pitämisestä suoraan opettajalle ja MLL:n yhdistykselle / piiriin.

Toiminnan materiaalit





Jos sinulla on kysyttävää, ota yhteyttä

Perehdyttäjän yhteystiedot:

Nimi

Sähköposti

Puhelinnumero



Lisätietoja

Nettisivut: www.lukumummitjavaarit.fi

Verkkosivuilta pääset liittymään myös Lukumummien ja -vaarien uutiskirjeen lukijaksi!

Facebook-sivut:

<https://www.facebook.com/lukumummitjavaarit/>



Mitä jäi mieleen? Kysyttävää? Ajatuksia?



Kiitos!



MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITTO